

Vassforskrifta – flaum og overvatn

Kjersti Finholt

Prosjektleiar Søre og Nordre
Sunnmøre vassområde

Lynkurs i vassforskrifta

- Gedigent samarbeidsprosjekt!
- Samarbeid mellom alle som bruker og påvirker vatnet
- Heilskapleg og økosystembasert vassforvaltning
- Frå fjell til fjord

Tidenes dugnad for vannet vårt

Norsk vann skal bli enda bedre.
© BARD BREDESEN/NATURARKIVET

Vannmiljøet i Norge er godt sammenlignet med mange andre land. Tidenes dugnad for vann skal gjøre miljøforholdene enda bedre der hvor det trengs, og forebygge ødeleggelser der dagens gode tilstand er truet.

Hvis du spør en fisker om hvor i kommunen vannet har best tilstand, vil han kanskje svare den elva som bugner av fisk. Spør du en ordfører om det samme, vil han kanskje si at innsjøen som er kommunens drikkevann har best miljøtilstand. En bade glad tenåring vil kanskje peke på vannet med den fineste badestranda. For en bonde er vann som ikke er forurenset med tungmetaller godt vann til grønnsakåkeren.

Hver nordmann har altså sin egen oppfatning av hva som er godt vannmiljø. Oppfatningen er basert på hva vi ønsker å bruke vannet til, og hvor mye kunnskap vi har om livet i vannet. Men når er egentlig vannmiljøet godt nok? EUs vanddirektiv og den norske vannforskriften gir oss svaret.

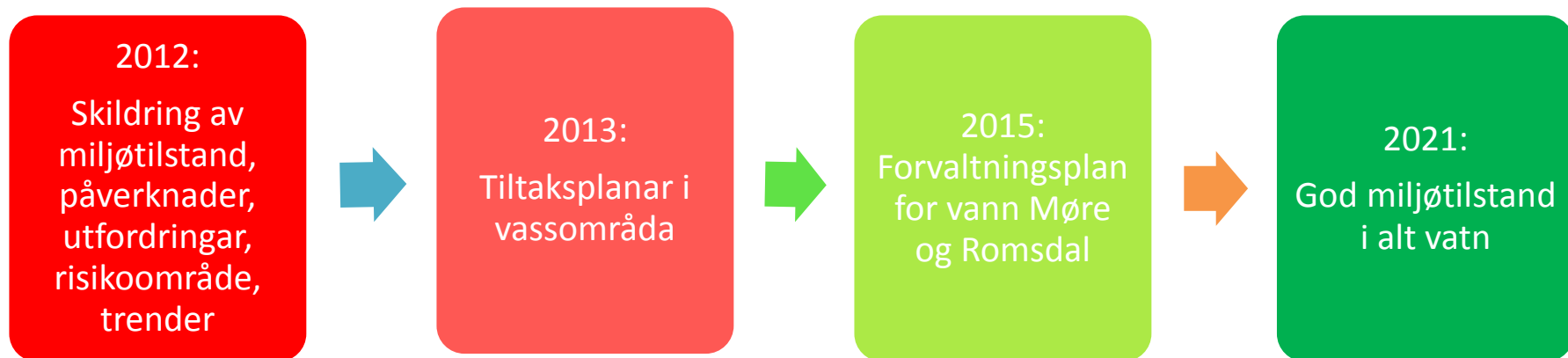

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Miljømål for heile Møre og
Romsdal: god miljøtilstand
alt vatn innan 2021

Forenkla framdriftsplan

Dokumenter:

- Databasen vann-nett
- Vesentlege vassforvaltningsspørsmål

God kjemisk og god økologisk tilstand

Organisering av arbeidet

11 vassregioner i Norge, 105 vassområder
Møre og Romsdal vassregion har 5 vassområder
Inndelinga følgjer nedbørsfelt

**Vassregionmyn
digheit:**
MR Fylke

Hovudutfordringar for vassmiljøet

Utfordring	Problemeigar og myndigheit
Akvakultur	Akvakulturnæringa, FK, FM, F-dir, Mattilsynet
Vasskraftreguleringar og vassuttak til industri	Kraftselskap, industri, NVE, FM, grunneigar, kommunane
Flaumsikringsanlegg + overvasshandtering	Kommunane, NVE, FM, FK
Sjøbotn med miljøgifter	Industrien, grunneigar, kommunane, staten, FM
Avløp	Kommunane, FM
Landbruk	Landbruksnæringa, kommunane, FM
Anna	(veg, industri, akutte utslepp, avrenning frå byer og tettstader mm)

- Frå dokumentet *Vesentlege vassforvaltningsspørsmål på høyring frå 1. juli – 31. des 2012*

Utfordring (tilfeldig rekkjefølgje)	Skildring av utfordring for vassmiljøet	Problemeigarar	Kunnskapsbehov
Flaumsikringsanlegg i elvane og tiltak for å handtere overvatn i bustadområde	Tiltak for å hindre at vatn flaumar over og gjer skade på landbruksareal eller bustadområde hindrar vatnets naturlege løp, og dermed også dei naturlege prosessane i elva. Elveøkosystemet vert meir einssidig når elva vert retta ut og plastra; kulpar, høler, gytegroper, tilgangen på sideelvar og område med ulik fart på vatnet, forsvinn, og talet på og førekomsten av artar i elva vert redusert.	Kommunane NVE FM FK	Treng kunnskap om faktiske effektar og kvar ein kan setje inn effektive tiltak. Treng kunnskap om god overvasshandtering.

11.1.2 Trendar og vidare arbeid med vassforskrifta

Tabell 2. Trendar og vidare arbeid med vassforskrifta

Tema	Trendar /utvikling	Vidare arbeid
Flaumsikringsanlegg i elvane og tiltak for å handtere overvatn i bustadområde	<p>Klimaendringar gjer det stadig meir naudsynt med flaumsikring.</p> <p>Klimaendringar gjer det stadig viktigare med godt planlagt overvasshandtering i etablerte og nye bustadområde.</p> <p>Klimaendringar gjer det stadig viktigare med smart arealplanlegging rundt elvar og vatn.</p> <p>Vekst og press på areala.</p> <p>Auka grad av urbanisering fører til fleire tette flater og auka flaumfare i vassdraga</p>	<p>Finne moglege avbøtande tiltak ved gamle flaumsikringsanlegg.</p> <p>Sjå arbeidet med forvaltningsplanen for vatn i samanheng med arbeidet med klimatilpassing. Finne tiltak som både sikrar mot flaum og skapar betre vassmiljø.</p> <p>Framtidige inngrep (grøfting, kanalisering, skadeførebyggande tiltak, reparerande tiltak).</p> <p>Jobbe med å skape dynamikk mellom forvaltningsplanen for vatn og den normale saksgangen for slike inngrep. For å skape ein heilskapeleg vassforvaltning slik vassforskrifta krev.</p> <p>Finne tiltak innan arealplanlegginga omsynet til vassmiljøet og andre viktige interesser som flaumsikring.</p>

Flaumsikring og andre fysiske inngrep – konsekvens for miljøtilstand?

- Vassdrag i byar og tettstader er utsett for ulike fysiske inngrep som gjer det vanskeleg å oppnå god miljøtilstand:
  - Flaumforbygging/plastring
  - Overføring av vatn / omlegging av elveleier og bekkefar
  - Kanalisering
  - Bekkelukking
- Klimatilpassing og vassforskrifta må sjåast på i samanheng (synergieffektar?)

Gamle flaumsikringsanlegg påvirker økologien

Store flaumsikringsanlegg haldast vedlike

Vanskeleg å oppnå GOD ØKOLOGISK TILSTAND

-Skygge og skjul for fisk og andre vasslevande organismar fjernast

-Kantvegetasjon er viktig for mattilførsel (insekt mm)

-Stor fart, einsarta botn. Gyting vanskeleg

-Flyttar flaumproblemet nedstrøms

Kanalisering og lukking av vatn gjennom bustad/sentrumsområde

- Ikkje lett å vere aure eller ein vårflue her..

Avskjerande grøfter/overføring av vatn

Utbyggjar har drenert heile bustadfeltet (som ligg i en bakke) i ei slik grøft. Grøfta går gjennom heile bustadfeltet. Mulege problem:

- Stor fart på vatnet
- En økologi som er svært langt frå det som ville vere naturleg
- Meir vatn og meir fart til den naturlege elva som dette vatnet ledast til med dei problema det fører med seg

Konsekvensar lengre nede i vassdraget

På grunn av overføring av vatn, får eksisterande elvar meir vatn → auka behov for flaumforbygging/plastring

Mål om god vassmiljøtilstand kan vere vanskeleg å nå i bustadområde

God arealplanlegging kan redusere behovet for flaumsikring

Oppsummering fysiske inngrep

- Vassdrag i byar og tettstader er utsett for ulike fysiske inngrep som gjer det vanskeleg å oppnå god miljøtilstand:
  - Flaumforbygging/plastring
  - Overføring av vatn / omlegging av elveleier og bekkefar
  - Kanalisering
  - Bekkelukking
  - Om ein tenker ”økologisk” overvasshandtering/flaumsikring, kan ein slå to fluger i ein smekk: godt vassmiljø og sikre bustadområde

Avrenning frå byar og tettstader / overvatn

- Vatn som renner av frå tette flater (vegar, industriområde, p-plassar osv)
- Aukande mengder pga klimaendring og stadig utbygging
  - dårleg vasskvalitet
  - auka flaumproblem

Overvatn - forureining

- Tungmetall
- Vegsalt
- Kjemikalierestar
- Olje
- Overløp..

- Mål vassforskrifta: god miljøtilstand i alt vatn
- Mål flaumsikring: hindre skader på vegar, hus
- Mål overvasshandtering: lede vatn bort frå hus og vegar, hindre skader
- Kan vere motstridande omsyn

Mulege tiltak?

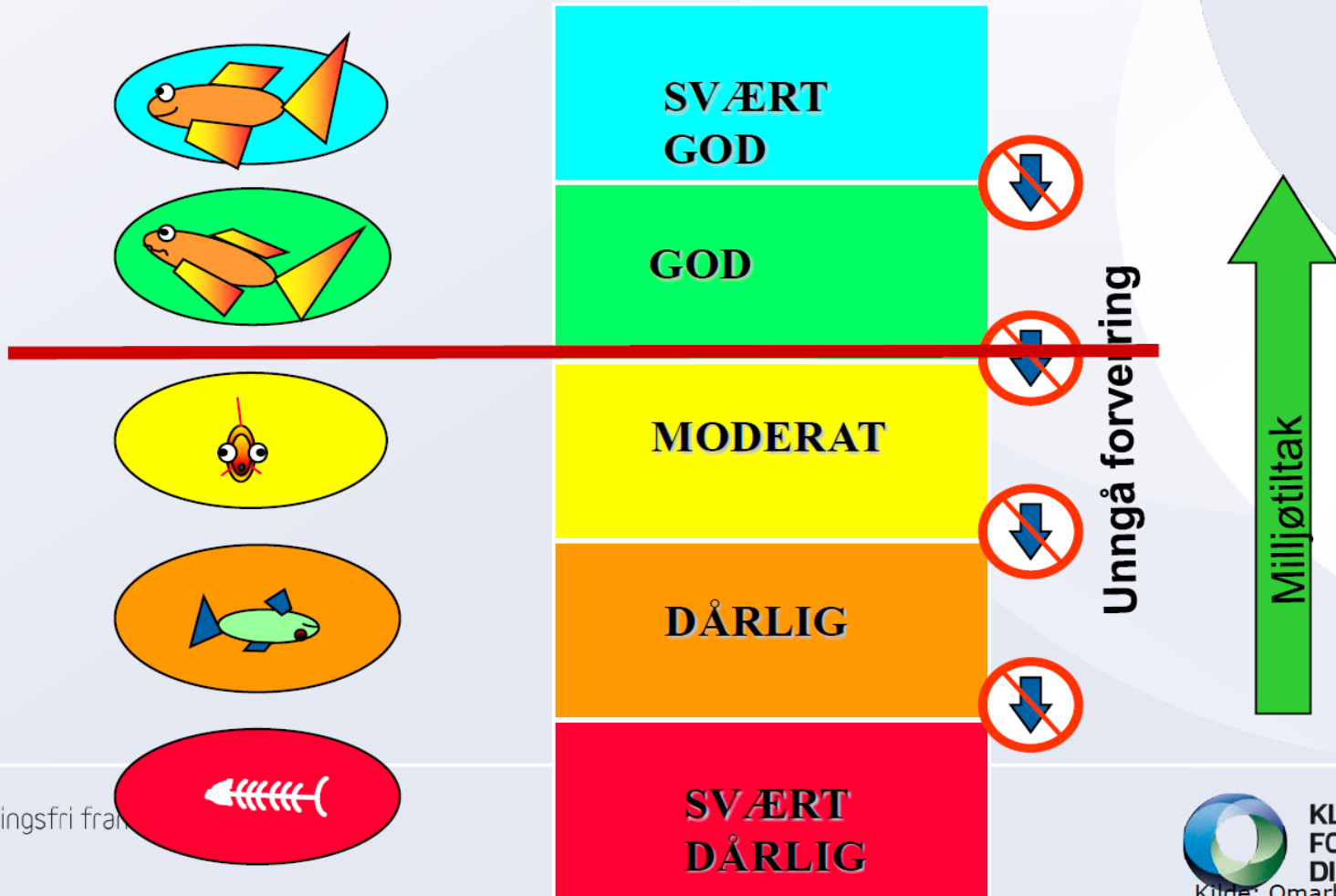
- Døme på tiltak som kan betre miljøtilstanden i vassdrag gjennom byar og tettstader:
  - God arealplanlegging
  - Åpne bekkar
  - La elva leve!
  - Fangdammar/fordrøyningsbasseng
  - Lokal overvasshandtering
- Dette er tiltak som også kan vere flaumdempende: to fluger i ein smekk 😊

Takk for meg!

Målstyring etter kjemisk og økologisk kvalitet – "økosystembasert forvaltning"

Organisering VRU

